

EDICE ADVENTURE
KOKTEJL

everest

Časopis o horách, lidech a adrenalinu

Cena výtisku 50 Kč / 2,29 €
pro předplatitele 42 Kč / 1,65 €

BAFA

plná boulderů

Zákeřný

M'GOUN

Hřebenem

VYSOKÝCH TAUR

YOSEMITY

pod dvacet

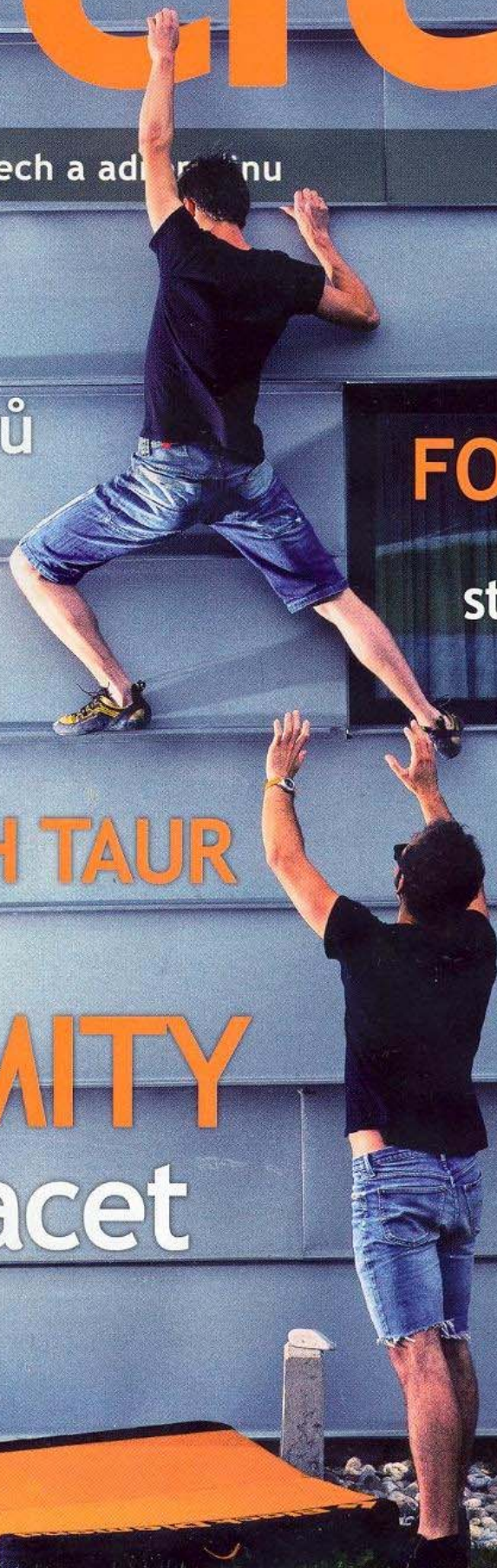
FOTOSOUTĚŽ

vyhraj tričko,
stan a předplatné

MĚJTE

Everest
stále u sebe

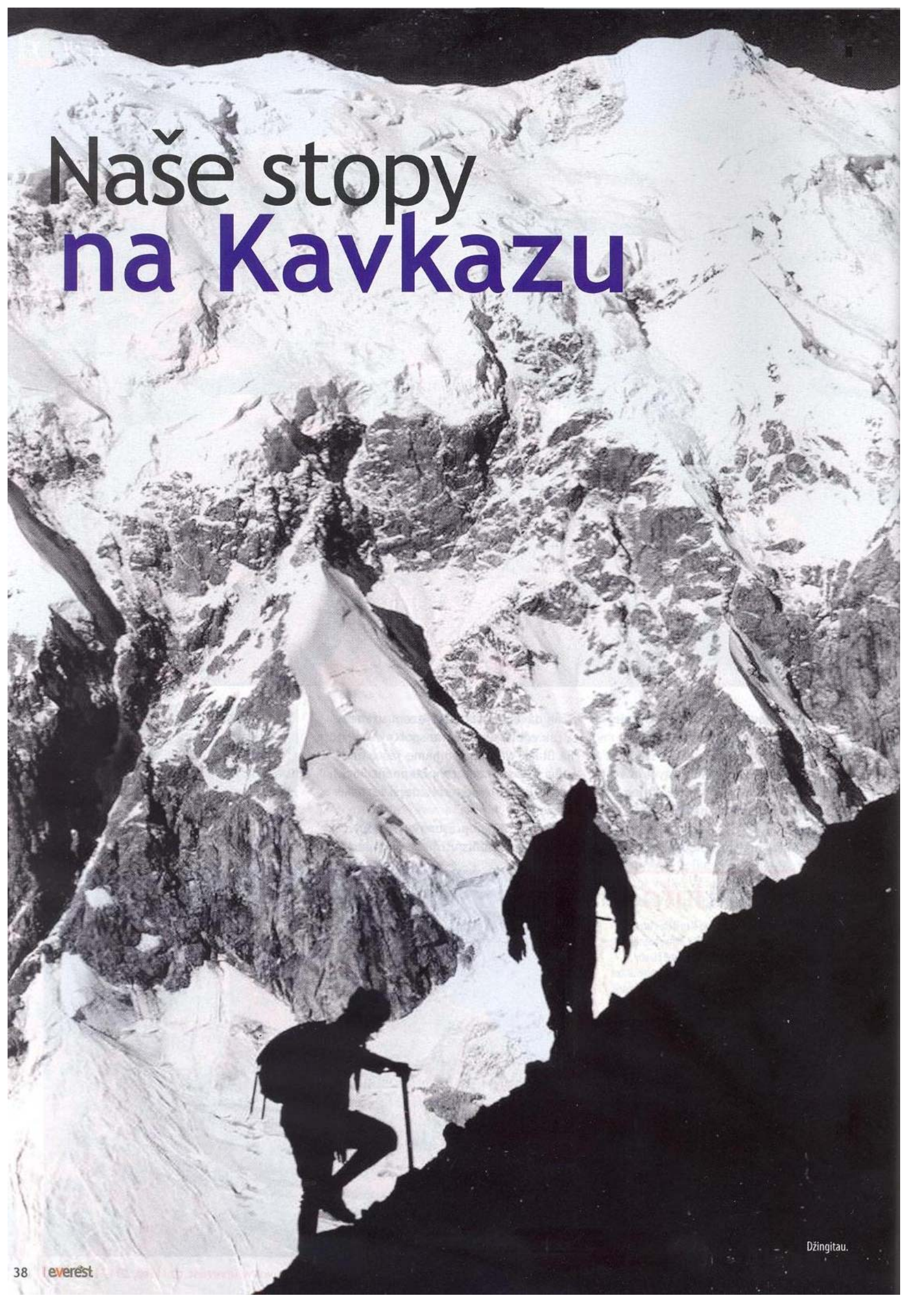

Cena výtisku: 50 Kč / 2,29 €

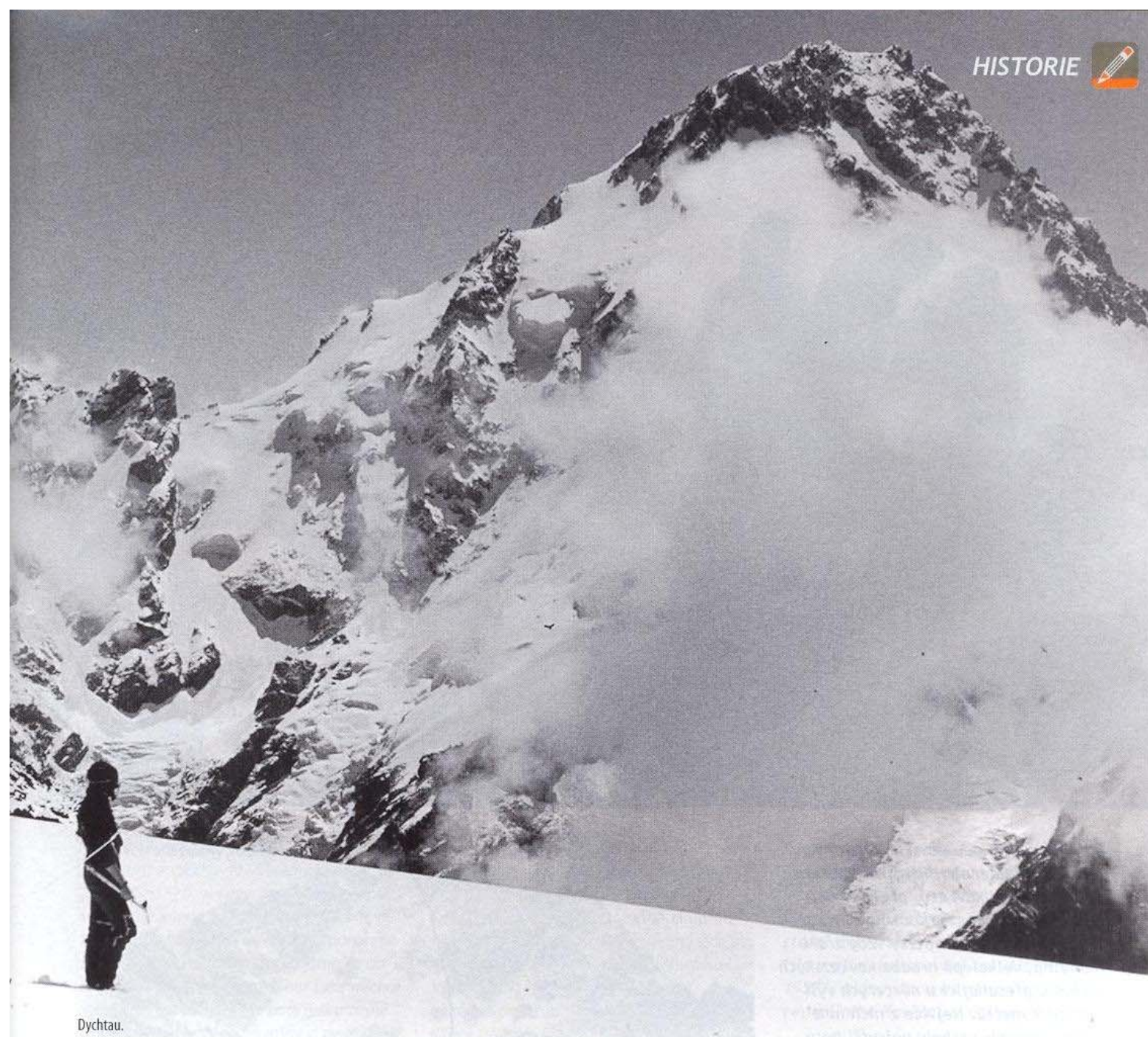

Naše stopy na Kavkazu

Džingitau.

Dychtau.

■ Prvním Čechem, který významně přispěl k výzkumu kavkazského pohoří, byl MUDr. Bedřich Kolenatý (1813 až 1864). Z pověření petrohradské akademie věd prováděl přírodovědecký výzkum v oblasti Východního a Centrálního Kavkazu. V roce 1844 se pokusil vystoupit na Kazbek (5047 m)! Z pohledu českého horolezectví tak naprosto zásadně předstihl náš budoucí vývoj.

Později se do průzkumů zapojil Emanuel Fait (1854-1929). V letech 1889 a 1902 podnikl cesty na Kavkaz, jejichž výsledkem byly knižní publikace Kavkaz (1894) a Středoasijské národové (1910). Tyto odborné knihy jednoznačně velkou měrou přispěly v našich zemích k základnímu poznání Kavkazu a složité národnostní problematiky této rozsáhlé lokality na rozhraní Evropy a Asie. Na počátku 20. století, v období 1913 až 1914, se zoologickým výzkumem na Kavkaze zabýval J. Komárek a své cesty uskutečnil také v letech 1910 a 1912 J. Roubal.

Na doporučení papeže

První úspěšné horolezecké výstupy na Kavkaze ale uskutečnil až farář církve českomoravské a později čestný člen Klubu českých alpistů, profesor jazyků Ludvík Lát, který po léta působil pod Kavkazem, a to v Nalčiku a Pjatigorsku. Ludvík Lát začal s horolezectvím v Alpách, a to během studií strávených ve Švýcarsku. Coby budoucího kněze podpořila jeho vztah k horám zásadní propaganda pobytu v přírodě, doporučení turistiky a horolezectví papežem Piem XI. Papež pod civilním jménem Achille Ratti realizoval v Alpách řadu hodnotných výstupů i prvovýstupů.

Byl tedy dávným předchůdcem papeže Wojtyły, ale z horolezeckého hlediska rozhodně významnějším. V období 1909-1921 vystupuje Lát na kavkazské vrcholy Kazbek a Elbrus. Výstup na Elbrus (5633m) byl až do r. 1936 vrcholem československého horolezectví.

Ve Věstníku Klubu alpistů českých - Horolezec č. 1/1940 vyšel jeho rozsáhlý článek „Výstup na Kazbek a Elbrus na Kavkaze“. Uvádím dvě ukázky, včetně závěrečné básně. Pozn.: jedná se o přesný přepis, včetně dlouhých souvětí. „Mne v dobách mladosti, když jsem poznal ve studijních letech ztrávených ve Švýcarsku velehory této překrásné země, zlákaly k sobě horští velikáni kavkazští, s nimiž mi bylo popřáno se dobře seznámit, když jsem působil v Rusku co profesor. Z krásného lázeňského města Pjatigorsku, v němž žil několik let ruský básník Lermontov a v němž také zemřel, bylo možno

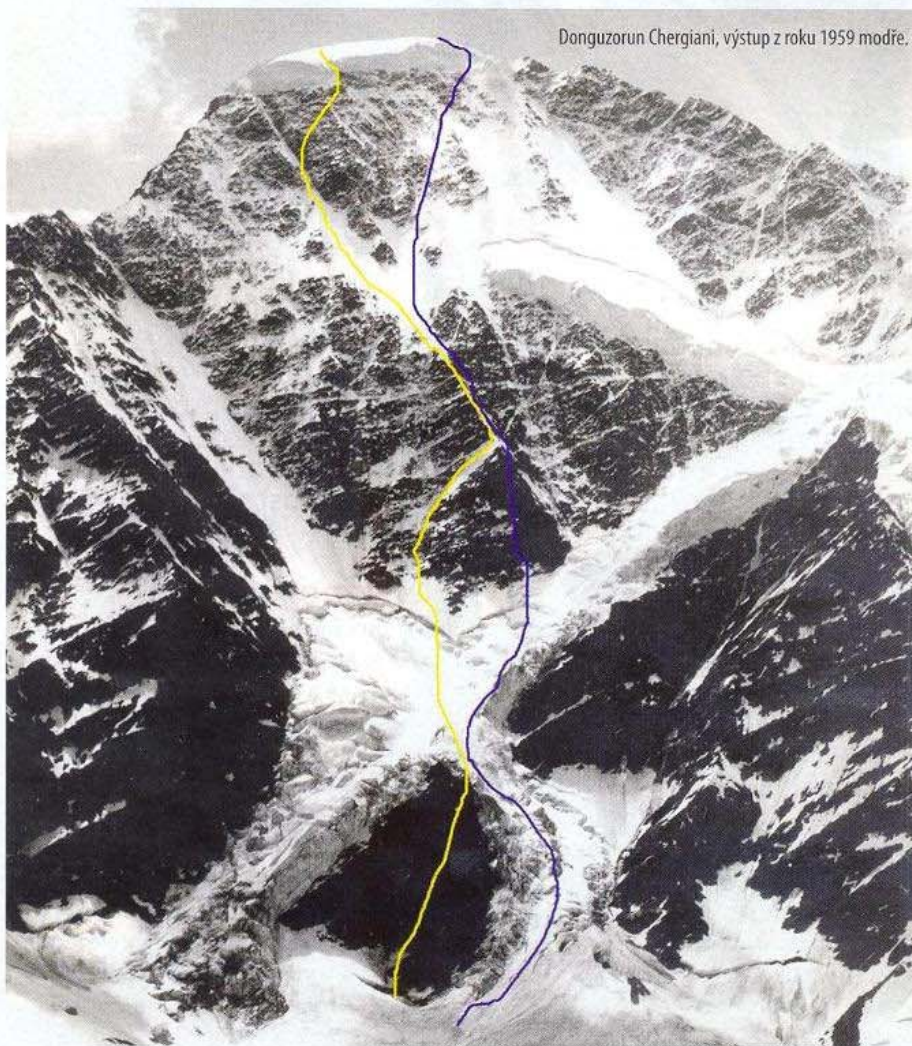

Vrchol Ljalver a Dychtau.

podnikat výlety do horského údolí jen nevelice vzdáleného. Při jízdě vlakem do města Vladikavkazu, přejmenovaného po sovětském předáku na město Ordžonikidzovo, zjevila se vždy zraku mohutná, velkolepá hradba kavkazských vrcholů, přesahující u některých výši pěti tisíc metrů. Nejvíce z nich mne hned očarovaly vrcholy nejvyšší hory Kavkazu Elbrus, z nichž jeden, jihovýchodní, má výšku 5593m a severozápadní jest ještě o třicet pět metrů vyšší.“

Lát nejprve vystoupil na Kazbek a pak se dvakrát pokusil o výstup na Elbrus různými směry, ale byl neúspěšný. „Teprve můj třetí výstup od severovýchodu se podařil, ale pomohl mi při něm jako dobrý přítel severovýchodní vítr, jenž nadnášel a popoháněl při celém výstupu, jehož počátek, první den, jsme konali z vesnice Urusbieva na koních do blízkosti ledovců ve výši asi 3200 metrů. V pohodlném nočním táboře, do něhož nám koně vynesli stan a houně, topivo i potraviny, jsme nabrali síl k namáhavému výstupu po ledovcových morénách a ledovcích až k firnovému poli ve výši asi 4000 metrů, z něhož se zvedá vlastní homole hory. Po jejích ledových úbočích stoupali jsme se železy na nohách a spacím vakem na zádech až ke skalám ve výši 4800 metrů, kde jsme přenocovali v mrazu pod divu-

Donguzorun Chergiani, výstup z roku 1959 modře.

Elbrus.

krásným hvězdným nebem. Ještě před svítáním, zanechavše všecko v bivaku, dali jsme se na vrchol severozápadní, podporování stále vanoucím severovýchodním větrem. Šlo se i v řídkém vzduchu poměrně lehce a bez zvláštních potíží jsme se dostali na vrchol, na němž jsem také nechal v lávové rozsedlině hrst podřípské země. Úchvatný byl pohled na mlhy a mraky, jež vyplňovaly údolí, nad nimi bylo ovzduší čisté, pohled na vrcholy hor, jež z ranní mlhy vystupovaly k temné modré obloze, nepopsatelně krásný, ale jestliže jsme se měli dostat do našeho prvního tábora, ještě než sníh zvlhne, nesměli jsme se zdržovat dlouho. Bez nehody jsme dostihli našeho „velkého“ tábora, v němž jsme si odpočinuli po výstupu, jenž přece si jen vyžádal veliké množství sil. Rád vzpomínám na tento výstup, pohádkově krásný vrchol a na hrst české země, kterou jsem tam zanechal.

Poutniče, uzříš-li ledovou výši
velebné hory a skal rudých lem,
vzpomeň si na zem, jež v oblačné výši
spočívá, chráněna před světa zlem!
Vzpomeň si, vzpomeň na českou zem,
na klenot nejdražší, na rodnou zem.“

Pik Brno

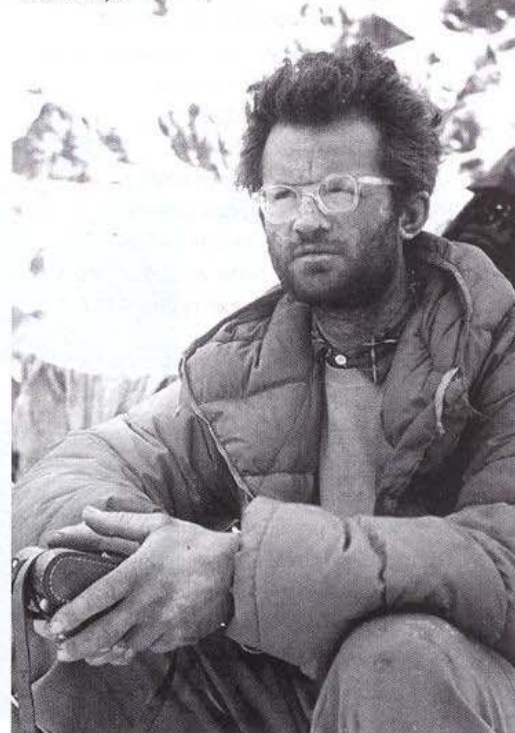
Na objevitelskou, vědeckou a popularizační činnost těchto průkopníků navazuje je československé sportovní horolezec-

tví až po konci 2. světové války. První československá horolezecká výprava směřovala do oblasti Bezenگی na Kavkaz v r. 1957. Patnáctičlenná skupina horolezců z Brna, zorganizovaná oddíly Slavia a Zbrojovka, uskutečnila několik výstupů nižších stupňů obtížnosti, např. také prvovýstup na bezejmenný štít, který nazvali Pik Brno. Nejhodnotnější byl ale výstup na Dychtau. Uvádím pár vzpomínek legendy našeho horolezectví Vlastíka Šmídy.

„Proč psát právě o této výpravě? Neměla žádné mimořádné sportovní výkony. Vždyť byla složena z horolezců několika brněnských oddílů, mezi nimiž špičkoví lezci představovali jen malou část. Hlavním organizátorem byl horolezecký oddíl Slavia Brno, dříve známý pod označením Vysokoškolské sporty Brno (VSB). Funkci výkonného vedoucího převzal Ing. Vladimír Vůjta, člověk s rozsáhlými jazykovými znalostmi a zahraničními styky včetně kontaktů v tehdejší Sovětské svazu. Pozornost si zaslouží už samotné zorganizování, lépe řečeno neformální a svým způsobem pololegální uskutečnění tohoto zájezdu. Do té doby neexistovaly žádné zahraniční horolezecké výjezdy do ciziny, snad jen vyjma podniků pořádaných pro státní reprezentační družstvo. Z řad brněnských vysokoškola-

ků pocházela i jedna z členek VSB Brno, která odešla studovat do Moskvy. Jejím prostřednictvím se podařilo navázat styky s horolezeckou sekcí Moskevské státní univerzity, jež nakonec vyústilo v oficiální pozvání na „Alpiniádu 1957“, plánovanou do atraktivní oblasti centrálního Kavkazu v dolině Bezen-

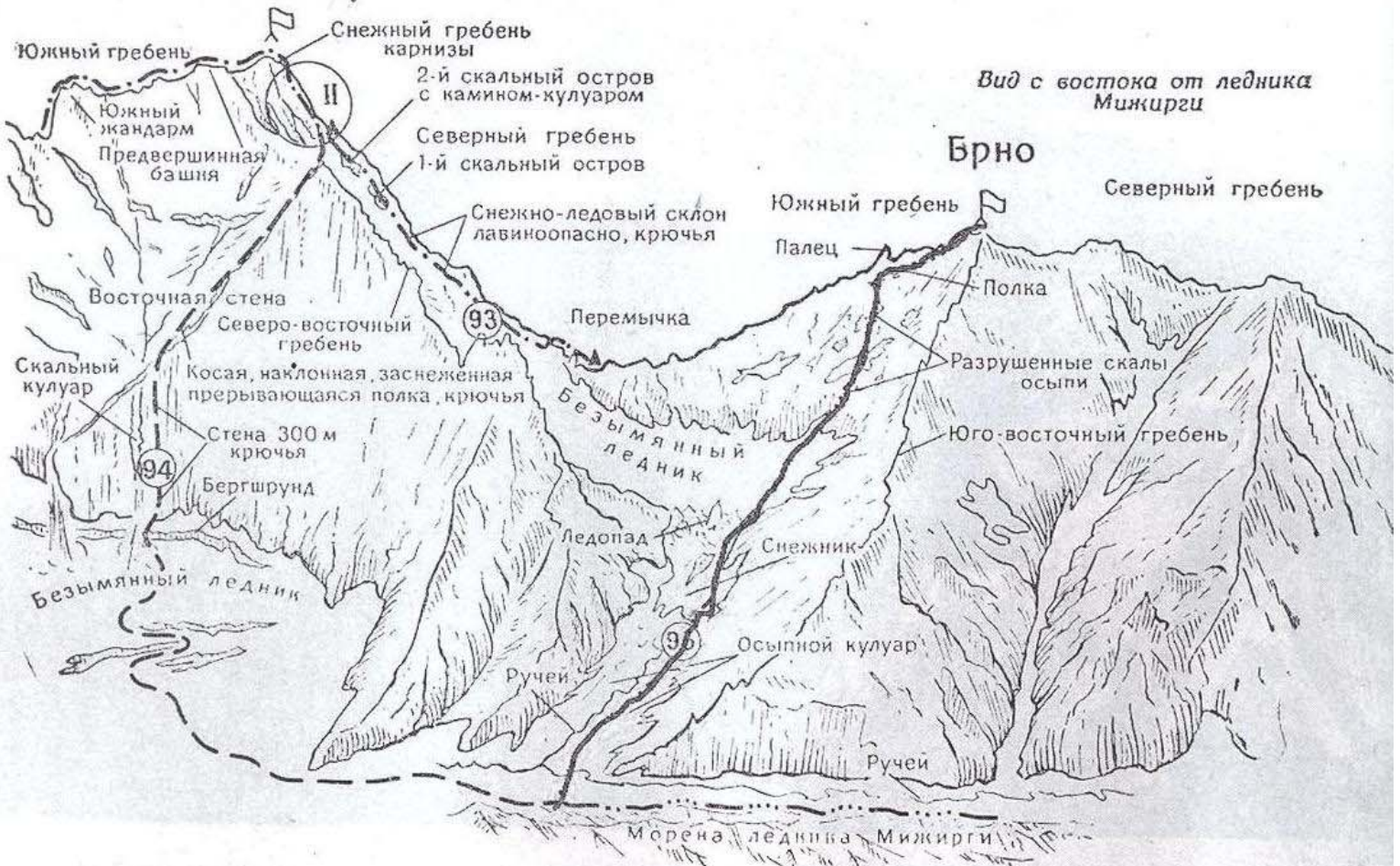
Vladimír Vůjta.

Миссестау

Вид с востока от ледника Мижирги

Брно

Рис. 32

Pik Brno, prvovýstup z roku 1957.

gi. Nutno ještě dodat, že se jednalo o mimořádně odvážnou akci ze sovětské strany, přičemž čelni zásluhy náležely vedoucímu Alpinády Ivanu Alexandroviči Jerochinovi. Získání pozvání ještě zdaleka neznamenalo, že se podaří zájezd realizovat. Všech dvacet účastníků si zakoupilo turistický zájezd Čedoku do Západního Kavkazu, organizovaný sovětskou cestovní kanceláří INTURIST. Tento zájezd časově korespondoval s konáním Alpinády v Bezengi. Naše anabáze započala v prvním červencovém týdnu 1957.

Po strastiplné cestě vlakem, terénními vozy a hlavně pěšky s veškerým vybavením dosáhli po sedmi dnech dne 9. července 1957 tábora u ledovce Bezengi. Horolezecký program začal výcvikem ledovcové techniky na ledovci Mižirgi. Prvním cílem se stal štít Ljalver (4350m), jehož vrchol dne 13. 7. většina účastníků dosáhla. Z dvaceti českých účastníků byla vytvořena tři družstva, ke kterým byli přičleněni nejméně dva ruští horolezci. Družstvo, kde byli dva

senioři a další méně výkonní lezci, vylezlo na dosud nedostoupenou horu. Nazvali ji Pik Brno (4150 m). Druhý tým dosáhl vrcholu Misses Tau (4421 m). Nejvýznamnější akcí byl výstup na Dychtau (5203 m) čtveřice V. Vújta, D. Forejtník, M. Jílek a V. Šmída.

Výstup na Elbrus (5633m) byl až do r. 1936 vrcholem československého horolezectví.

„A konečně třetí družstvo, s nejvyššími výkonnostními předpoklady v daných podmínkách, složené ze čtyř Českoslováků a dvou Rusů, si zvolilo za cíl legendární Dychtau o nadmořské výšce 5198 m. Jednalo se o původně plánovaný dvoudenní výstup obtížnosti 4A (dle Welzenbachovy stupnice přibližně IV-V), tzn. s jedním bivakem těsně pod vrcholem. Dne 17. července 1957 ve 13 hod. jsme všichni stanuli na vrcholu Dychtau. Při sestupu však došlo k tragické nehodě. Oba naši ruští partneři náleželi k sovětské horolezecké elitě. Starší z nich, Konstantin Tumanov, byl nosi-

telem titulu mistr sportu. Při sestupu z vrcholu se utrhli a proletěli 800 m úbočím visutého ledovce, přičemž Tumanov zahynul již během pádu a jeho lanový druh Voloda Blank podlehl zakrátko nato mnoha těžkým zraněním v místě konečného dopadu. Druhý

neplánovaný bivak proběhl během záchranné akce, i když tento termín není dosti výstižný, neboť se jednalo už jen o transport tělesných zbytků. Bohužel zanedlouho

po tragickém neštěstí se naplnily i naše dny v tomto kouzelném horském světě. V civilizaci se už mezitím na plné obrátky rozhořel procedurální průšvih, jakým bylo vážné narušení stanoveného programu Inturistu naší výpravou.“

Hodnotné prvovýstupy

V r. 1958 navštěvují pod vedením Vladimíra Procházky Kavkaz naši horolezečtí reprezentanti. Za nepříznivého počasí se jim podařil pouze jeden výstup na Elbrus. Následující rok však byl mimořádně úspěšný, především díky nádherným prvovýstupům v SZ stěně Donguzorunu

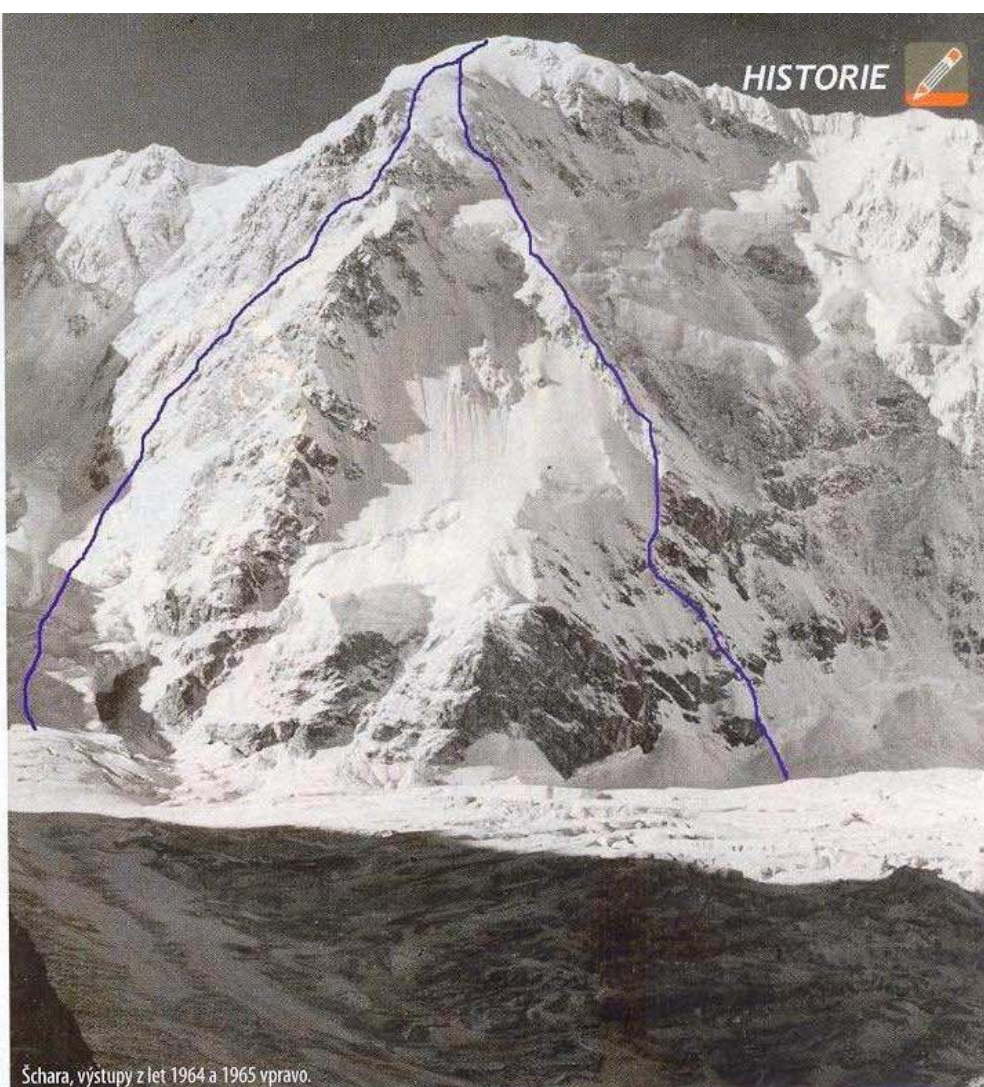

a v S stěně Nakratau, realizovaným našimi legendami Radanem Kuchařem, Oldou Kopalem a Karlem Cermanem. Také v dalších letech směřují na Kavkaz naše výpravy. Rok 1964 předznamenává budoucí výjimečnou úroveň čs. výstupů v tomto pohorí - např. nejrychlejším přechodem Bezengijské stěny, prvovýstupem SV stěnou Šchary (P. Baudiš, I. Hýsek, J. Jursa, L. Záhoranský), nebo třetím výstupem S stěnou Košťantau. Rok 1965 lze označit za mimořádný, přestože Kavkaz navštívilo pouze 9 členů reprezentačního družstva, vedených Ivanem Kluvánkem. Během pěti týdnů strávených v oblasti Bezengi uskutečnili řadu náročných výstupů a také prvovýstupů, např. severními stěnami Šchary a Košťantau silným týmem J. Ďurana, G. Tschunko, L. Záhoranský.

Znamenalo to zásadní průnik do formování horolezecké historie Kavkazu a to prvovýstupy těmi nejtěžšími stěnami. Další kapitoly skvělé bilance československého a českého horolezectví se začaly odvíjet především v 70. a 80. letech. 📌

📌 Text: Jiří Novák s citacemi Ludvíka Láta a Vlastimila Šmídy

Foto: Jiří Novák, Vlastimil Šmída

Šchara, výstupy z let 1964 a 1965 vpravo.

Český horolezecký svaz

Máš rád Alpy? Díky kombinovanému členství ČHS a OEAV jsi tu jako doma.

Hlavní partneři:

TERREX

Hlavní mediální partner:

www.lezec.cz

Mediální partneři:

horyinfo
www.horyinfo.cz

www.pohora.cz

Jezdíš do Tater? Člen ČHS bydlí na řadě chat za polovinu.

Lezeš na skalách v tuzemsku? Jako člen ČHS podporuješ bezpečné jištění a vyjednávání povolení.